MAATALOUS

Emme ole suunnitelleetkaan gm-soijan käyttöönottamista, mutta elintarvikeketju on se, joka lopulta tekee ratkaisut. **HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA EERO KINNUNEN, KINNUSEN MYLLY**

Gm-soijan käyttö rehuissa harppaa tänä vuonna uusiin lukemiin

Suomen Rehu siirtyy kevään aikana muuntogeeniseen soijaan Turussa valmistetuissa sika- ja siipikarjarehuissa. Raisiokin harkitsee asiaa.

Isojen rehunvalmistajien linja on tähän saakka ollut pysytellä erossa muuntogeenisestä soijasta. Nyt kanta on muuttumassa. Se tietää gm-soijan osuuden jyrkkää kasvua.

Gm-soija otetaan kevään aikana käyttöön Suomen Rehun Turun tehtaalla, Hankkija-Maatalouden rehuliiketoiminnan johtaja **Jukka Haikonen** kertoo.

Taustalla ovat hinta- ja saatavuusongelmat.

”Tilanne on tullut päivä päivältä vaikeammaksi, kun gm- ja perinteisen soijan hintaero on kasvanut”, hän kertoo.

Vielä suurempi pulma on perinteisen soijan saatavuus.

”Normaalisti kauppoja on tehty seuraavalle kaudelle jo ennen vuodenvaihdetta. Nyt kaikilta aiemmilta toimittajilta ei ole saatu edes järkeviä tarjouksia.”

Suomen Rehulla on tehtaat Kotkassa, Seinäjoella, Säkylässä ja Turussa. Gm-soija otetaan käyttöön ainoastaan Turussa. Sitä ei haluta samoille linjoille eikä edes samoihin tehtaisiin naudanrehujen kanssa.

Jos yrityksen sika- ja siipikarja-asiakkaat haluavat välttää gm-soijaa, Suomen Rehu hoitaa heidän toimituksensa jatkossa Seinäjoen tai Kotkan tehtailta, Haikonen lupaa.

”Vaihtoehto on tarjolla. Joissakin tapauksissa se on helppo, joissakin rahdin takia hankalaa.”

Gm-soijan tarkkaa käyttöönottopäivää Haikonen ei vielä osaa sanoa. Se riippuu laivausten ja maahantulomuodollisuuksien aikataulusta.

Raisio päättää kevään aikana

Raisioagro harkitsee gm-soijan käyttöön siirtymistä sikojen ja siipikarjanrehujen valmistuksessa.

Päätöksiä asiasta tehdään kevään aikana, Raisio-konsernin viestintäpäällikkö **Heidi Hirvonen** kertoo. Syy linjan muutokseen on hänen mukaansa suuri hintaero gm:n ja ei-gm:n välillä.

Lisäksi Hirvonen toteaa, että moni toimija on käyttänyt gm-soijaa jo pitkään ja suomalainen ketju on siltä osin jo kontaminoitunut.

Mikäli yhtiö päätyy gm-soijan käyttöön, sitä tuodaan vain Raisiossa sijaitsevalle tehtaalle. Nautojen rehut valmistetaan Kouvolassa ja Ylivieskassa.

Toissa vuonna 15 prosenttia

Rehualan toimijoiden pitää ilmoittaa Eviralle maahan tuomistaan muuntogeenisistä rehuista tai rehuraaka-aineista. Ajan tasalla olevaa tilastoa gm-soijan tuonnista Suomeen ei kuitenkaan ole, sillä viime vuoden tuontilukuja lasketaan Evirassa parhaillaan.

Vuonna 2011 Suomeen tuotiin 21 885 tonnia muuntogeenistä soijarouhetta. Sen osuus soijan koko tuontimäärästä oli 15 prosenttia. Kaksi vuotta aiemmin osuus oli 10 prosenttia.

Valmiiden rehujen tuonti oli huomattavasti pienempää. Rehuja, jotka sisälsivät muuntogeenistä soijaa, maissia, rapsia tai riisiä, tuotiin toissa vuonna 65 250 kiloa.

Suomen Rehun Haikonen arvioi, että tällä hetkellä gm-soijan osuus Suomessa on jo 20 prosenttia tai ylikin.

Valion kanta vaikuttaa

Gm-soijaa käytetään ennen kaikkea sikojen ja siipikarjan rehuissa, ei niinkään nautojen. Syitä on kaksi.

Ensinnäkään soija ei naudanrehuissa ole yhtä oleellinen raaka-aine kuin yksimahaisten rehuissa. Nautojen valkuaislähteeksi sopii yhtä hyvin rypsi tai rapsi, jotka ovat soijaa edullisempia, Haikonen sanoo.

Toinen tärkeä syy on Valion kielteinen kanta geenimuunteluun. Valion maidontuottajat eivät saa käyttää gm-rehua, mikä rajaa gm-naudanrehun markkinat melko pieniksi.

SATU LEHTONEN
TERHI TORIKKA

Osa käyttää, osa ei

Rehualan yrityksillä on hyvin vaihteleva suhtautuminen muuntogeenisen soijan käyttöön.

A-Rehu ei käytä gm-soijaa, tuotanto- ja hankintajohtaja **Timo Latva-Pukkila** kertoo.

”Kantaa ei ole lyöty lukkoon vuosiksi eteenpäin, mutta toistaiseksi asia on näin.”

Taustalla vaikuttaa Valion kielteinen gm-kanta. ”Lypsykarjapuolella gm on kirosana. Koska teemme myös nautarehuja, olemme päättäneet pitää tehtaamme kokonaan puhtaana gm-tavarasta.”

A-Rehu ei myöskään tuo muuntogeenistä soijaa sisältäviä rehuja eikä välitä gm-soijaa suoraan satamasta tiloille.

Satarehu käyttää vain gm-soijaa

Pääasiassa broilerirehuja valmistava, tuottajien omistama Satarehu käyttää kokonaan gm-soijaa.

Tilanne on ollut sama jo pitkään.

Soija tuodaan maahan Avenan välityksellä Saksasta, toimitusjohtaja **Jarkko Jokinen** kertoo.

Feedexillä vain turkisrehuihin

Pedersöressä sijaitseva Feedex käyttää geenimuunneltua soijaa turkiseläinten rehuissa, mutta ei muissa tuotteissa.

”Näin on ollut jo monta vuotta”, toimitusjohtaja **Christian Snellman** kertoo.

Yhtiö valmistaa sikojen ja nautojen rehut eri tehtaalla kuin turkiseläinten rehut. Niiden gm-vapauteen vaikuttavat myös Valion ja lihatalo Snellmanin linjaukset gm-vapaan rehun käytöstä.

Hintaero gm-vapaan soijan ja gm-soijan välillä on Snellmanin mukaan noin 60–70 euroa tonnilta.

Gm-soija tulee Feedexille Saksasta ja gm-vapaa soija Norjasta. Viime aikoina gm-vapaan soijan saannissa on ollut hieman vaikeuksia.

Voit kommentoida juttua Maaseudun Tulevaisuuden verkkolehdessä osoitteessa *www.maaseuduntulevaisuus.fi.*

”Melko varmasti kaikki siirtyvät gm-soijaan pikkuhiljaa”, Snellman arvioi.

Kinnusen Mylly ei käytä gm-soijaa

Kinnusen Mylly Utajärvellä käyttää vain gm-vapaita raaka-aineita. ”Se on ollut linjamme koko ajan”, yhtiön hallituksen puheenjohtaja **Eero Kinnunen** sanoo.

Kinnusen mylly valmistaa pääasiassa nautojen rehuja, lypsykarjalle suunnattujen tuotteiden osuus on yli 80 prosenttia tuotannosta. Loput ovat lihakarjan ja porojen rehuja.

”Emme ole suunnitelleetkaan gm-soijan käyttöönottamista, mutta elintarvikeketju on se, joka lopulta tekee ratkaisut.”

Ylipäätään Kinnusella ei käytetä kovin paljon soijaa.

Viljaraaka-aineet tulevat kotimaasta, mutta rypsirouhetta ja -puristetta sekä osa melassileikettä joudutaan tuomaan Euroopasta.

”Etenkään luomurypsiä ei saa kotimaasta.”

Finnprotein aloittaa ei-gm:llä

Soijaa maahan tuovan Avenan viljan ja rehuraaka-aineiden kotimaan myynnistä vastaava **Heikki Kämäräinen** ei halua kommentoida, miten suuri osa yrityksen tuomasta soijasta on geenimuuneltua.

Uutena toimijana Suomessa aloittaa tänä vuonna Uudessakaupungissa toimiva Finnprotein Oy. Yhtiö on ilmoittanut pitäytyvänsä kokonaan ei-geenimuunnellusa soijassa.

TERHI TORIKKA
SATU LEHTONEN

Muutama elintarvikeyritys vaatii rehun gm-vapautta

Suomalaisista elintarvikealan yrityksistä muutama edellyttää tuottajiltaan geenimuuntelemattomien rehujen käyttöä.

Gm-vapauteen ovat sitoutuneet ainakin Valio, Snellman ja osin myös Saarioinen.

Moni iso elintarvikealan toimija on hyväksynyt gm-raaka-aineen käytön rehuissa jo muutama vuosi sitten.

”Kuluttajien näkemys painoi”

Valio lisäsi GMO-vapaa valinta -merkinnän tuotepakkauksiinsa vuonna 2 010.

Päätöstä oli suunniteltu pitkään ja se tehtiin lopulta kuluttajatutkimuksen pohjalta, Valion alkutuotantojohtaja **Juha Nousiainen** sanoo.

”Kuluttajilla oli selkeä halu käyttää gm-vapaita tuotteita.”

Valion linjaus ei ole kannanotto geenimuuntelun puolesta tai sitä vastaan. ”Se on tarjoamamme vaihtoehto.”

Tuottaja sitoutuu gm-vapaiden rehujen käyttöön allekirjoittaessaan Valion laatusopimuksen.

Päätös on Nousiaisen mukaan voimassa toistaiseksi.

”Vaikea sanoa, miten maailma muuttuu.”

Tällä hetkellä geenimuuntelua käytetään rehuista maissin ja soijan tuotannossa. Nousiaisen mukaan niitä on helppo välttää.

”Soijan syöttämisessä suomalaisille naudoille ei ole järkeä. Rypsi on paras vaihtoehto.”

Snellman uskoo luonnollisuuteen

Lihatalo Snellman on vaatinut tuottajiltaan gm-vapaiden rehujen käyttöä vuoden 2012 alusta lähtien.

”Se on strateginen valinta. Haluamme tehdä puhtaita, luonnollisia tuotteita”, alkutuotannon johtaja **Tomas Gäddnas** kertoo.

Rehukasvien gm-vapaus on yksi osa Snellmanin sikakonseptia ”Kunnon suomalaista maatiaispossua perhetilalta”.

”Tuotantoketjumme pitää kestää avointa julkista tarkastelua. Uskon, että geenimuuntelusta keskustellaan vielä joskus enemmän.”

Ratkaisu tehtiin tuottajia kuunnellen. Heistä yli 90 prosenttia piti päätöstä hyvänä.

Gm-vapautta ei ole vielä juuri mainostettu, eikä painettu tuotepakkauksiin. Gäddnäsin mukaan sen aika saattaa olla myöhemmin.

Hän muistuttaa, että valmis tuote luokitellaan gm-vapaaksi, vaikka siinä käytettävän lihan kasvatukseen olisi käytetty gm-soijaa.

Raision gm-rehu olisi ikävä uutinen

Gäddnäs tietää, että rehuteollisuus pohtii gm-raaka-aineen käyttöä jatkuvasti.

”Toistaiseksi siellä on ollut halua jatkaa gm-vapautta, kun elintarviketeollisuus on sitä halunnut.”

Raisio on ilmoittanut harkitsevansa gm-soijan käyttöön ottamista.

Jos rehufirma luopuisi kokonaan gm-vapaudesta, se olisi Snellmanille ikävä uutinen.

”Se tarkoittaisi meille yhtä rehutoimittajaa vähemmän. Toivottavasti niin ei käy.”

Varmuuden vuoksi Snellman selvittää parhaillaan mahdollisuuksia vähentää sikatuotannon soijariippuvuutta.

”Runsaskin vähentäminen on mahdollista ilman, että tuotantotulokset kärsivät.”

KARI SALONEN

Yhä useampi suomalaissika ryhtyy tänä vuonna syömään gm-rehua.

Saarioisilla gm-vapaa broileri

Saarioinen on jo useamman vuoden tuottanut ainoana suomalaisena gm-vapaalla rehulla kasvatettua broileria.

Nämä yhtiön sopimustiloilla kasvatetut broilerit myydään Jyväbroileri-tuotenimellä.

Rehut tiloille tulevat Raisiolta ja Suomen Rehulta, joten niiden ratkaisuista riippuu myös gm-vapaan broilerin tulevaisuus.

”Rehun hinta on ratkaiseva. Jos se nousee merkittävästi, tuottajien pitäisi saada lisähintaa, mutta ovatko kuluttajat valmiita maksamaan gm-vapaudesta”, Saarioisten toimitusjohtaja **Ilkka Mäkelä** pohtii.

Hän henkilökohtaisesti sanoo pettyvänsä, jos gm-vapaan rehun saatavuus lakkaa tai hinta nousee mahdottomaksi.

Yhtiön muissa tuotteissa gm-vapaudesta ei ole varmuutta, sillä niihin käytetään myös muilta lihataloilta ostettua raaka-ainetta.

TERHI TORIKKA

Pääosa rehuvalkuaisesta gmo-vapaata

”Soija kattaa vain runsaan kolmanneksen eläinten rehuihin käytetystä valkuaisesta. Pääosa on rypsi- ja rapsirouhetta ja se on gmo-vapaata”, toteaa johtaja **Leif Liedes** Raisioagrosta.

Suomessa käytetään vuosittain 400–450 miljoonaa kiloa valkuaisrehua, josta runsaat 150 miljoonaa kiloa on soijarouhetta. Pääosa, 270–280 miljoonaa kiloa, on rypsi- ja rapsirouhetta.

”Naudoille ja kalankasvatukseen toimitetaan pelkästään gm-vapaita rehuja”, Liedes sanoo.

Valkuaisrehun kotimaisuus on ollut vuosia alhainen ja viljelyn kutistuminen on alentanut kotimaisuusastetta edelleen. Osuus lienee enää hiukan päälle 10 prosenttia. Rypsi- ja rapsirouheen kokonaismäärästä vain noin neljännes on puristettu kotimaassa kasvaneesta sadosta.

Raisioagro on linjannut uudelleen öljykasvien puristamista ja puristamoa pyöritetään sen verran kuin kotimaan kasviöljyn tarve edellyttää. Loppu katetaan valkuaisrehujen tuonnilla. Jonkin verran tuodaan myös rapsinsiementä, jotta kasviöljyä saadaan riittävästi.

Liedeksen mukaan Raision kasviöljypuristamo pystyisi jalostamaan likimain kaiken yhtiön tarvitseman valkuaisrehun, mutta se olisi tappiollista.

Kasviöljyn maailmanmarkkinahinta on niin alhainen, ettei siementä kannata tuoda tänne puristettavaksi ja myydä öljyä sen jälkeen maailmanmarkkinoille.

Rapsirouhe ja öljykasvien siemenet tuodaan eri puolilta Eurooppaa, etupäässä Saksasta ja Englannista.

VEIKKO NIITTYMAA

Masva sparraa maaseutuyrittäjää

Tavoitteena vakiinnuttaa maaseudun yritysneuvonta

Maaseutuyrittäjän haasteet ovat osin erilaisia kuin keskuksissa toimintaansa aloittavalla yrittäjällä. Entäpä jos yritys-sparrausta olisikin mahdollista saada paikan päällä?

Masva eli Maaseudun asiakasvastaava -toiminto tarjoaa maksutonta perusneuvontaa toimintaansa suunnitteleville ja kehittäville maaseutuyrittäjille. Tähtäimessä on maaseudun yritysneuvonnan vakiinnuttaminen niin, että Suomen jokaisella maaseutuyrittäjällä olisi mahdollisuus Masva-neuvontaan.

Masva on osa Maaseuturahaston rahoittamaa Elinvoimaa ja menestystä maaseudulle -hanketta.

Neuvoja käy tarvittaessa paikanpäällä

”Kun maaseutuyrittäjä ottaa meihin yhteyttä, sovimme ajan, ja yritysneuvoja menee tarvittaessa yrittäjän luo maaseudulle”, kertoo yritysneuvoja **Mervi Koukka** Oulun Pro Agriasta.

”Meiltä saa yleisneuvonnan lisäksi myös toimialakohtaista opastusta. Jos yrittäjällä on mielessään elintarvikeala, häntä opastaa elintarvikeneuvoja. Näin yrittäjä saa parhaan mahdollisen avun heti alussa.”

Neuvoja käy yrittäjän kanssa läpi liikeidean, tilat ja muut resurssit. Lisäksi neuvoja miettii yhdessä yrittäjän kanssa tälle sopivia rahoitus- ja tukivaihtoehtoja.

Yrittäjä neuvotaan myös eteenpäin esimerkiksi elykeskukseen.

”Asiakkaamme selviää näin helposti yrittäjäpolun alkuun”, Koukka tiivistää.

Myös maatilayrittäjät ovat neuvonnan piirissä, jos he suunnittelevat uutta yritystoimintaa maatalouden rinnalle.

MT SANOO SUOMEKSI

[Sparrata]

Itämaisista kamppailulajeista yritystoimintaan levinnyt sana tarkoittaa harjoittelua ja valmentamista yhdessä harjoitusvastustajan kanssa.

» Meiltä saa yleisneuvonnan lisäksi myös toimialakohtaista opastusta.«

MERVI KOUKKA

Tavallisesta terapiatalliksi

Yrittäjä **Anne Kaasalainen** perusti muutama vuosi sitten Ponilandia-ratsastustallin Kempeleeseen.

”Sain heti alussa Masva-neuvontaa, mistä oli suunnaton apu yrityksen perustamisessa”, Kaasalainen kertoo.

Kaasalainen on saanut apua Masva-neuvojalta myös yrityksen kehittämistyössä.

”Talliyrityksen vakiinnuttua kiinnostuin sosiaalipedagogisesta hevostoiminnasta, ja opiskelen sitä nyt Itä-Suomen yliopistossa. Haluan kehittää talliani green care -yritykseksi.

Masvan lisäksi Kaasalainen on saanut ideoita ja verkostoja Luonnostaan hyvinvoiva -hankkeesta. Pohjois-Pohjanmaalla toimiva hanke järjestää seminaareja, verkostoitumistilaisuuksia ja koulutuksia green care -yrittämisestä kiinnostuneille.

Kaasalainen odottaa innolla toukokuista opintomatkaa Britannian hevosterapiatiloille ja muihin vihreän hoivan yrityksiin.

”Maaseutuyrittäjän kannattaa ilman muuta käyttää hyväkseen Masva-neuvojan asiantuntemusta, ja hyödyntää yritysideaansa liittyviä hankkeita.”

SATU RÄSÄNEN